УДК 351.72:347.73(477)
DOI https://doi.org/10.32782/2523-4269-2022-81-4-1-105-109

Мельник Олена Петрівна,
кандидат юридичних наук, доцент
(Державний податковий університет, м. Ірпінь)
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-8946-1337

БЕЗПЕКА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ НА ОСНОВІ СИСТЕМНОГО НАГЛЯДУ ТА НАДІЙНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

У статті акцентується на правових межах та обмеженнях ринку фінансових послуг, які забезпечать гарантії фінансової безпеки держави та споживачів фінансових послуг і зменшать рівень ризику. Проаналізовано способи державного регулювання, зокрема таку його форму, як нагляд і контроль. Обґрунтовується, що стабільність ринку фінансових послуг загалом забезпечується фінансовою стійкістю окремого суб'єкта. Для її забезпечення необхідне проведення виїзних перевірок, які здатні оцінити достовірність інформації в поданих звітах, своєчасність виконання зобов'язань та дотримання економічних нормативів. У статті приділяється увага обов'язковості створення й існування підрозділів внутрішнього аудиту та використання послуг зовнішніх аудиторів, що сприятиме стабільності і фінансовій безпеці діяльності надавачів фінансових послуг.
Ключові слова: *ринок фінансових послуг, державне регулювання, нагляд, спостереження, контроль.*

Постановка проблеми. Сучасна економіка пронизана великою кількістю фінансових послуг, результатом яких є формування фінансових ресурсів, що використовуються для економічного розвитку як держави, так і окремих суб'єктів господарювання. У сучасних умовах без використання фінансових послуг не можна уявити розвиток промисловості, бізнесу, торгівлі, охорони здоров'я, науки тощо.

Розвинений ринок фінансових послуг забезпечує функціонування реального сектору економіки через залучення фінансових ресурсів, здійснення платежів та перерозподіл грошових коштів. Ринок фінансових послуг багато в чому визначає економічну безпеку країни, захист національних інтересів в умовах глобалізації [9, с. 9–10]. Користуючись фінансовими послугами, ми маємо можливість примножувати та зберігати власні накопичення, а також брати кредити й залучати інвестиції.

Не лише громадяни, а й держава зацікавлені в тому, щоб гроші працювали, а не лежали «мертвим» накопиченням. Однак надання та отримання фінансової послуги завжди пов'язане з певною невизначеністю й ризиками. Це потребує від держави створення належних умов для функціонування ринку фінансових послуг та зменшення ризиків, пов'язаних із його роботою.

Аналіз останніх досліджень. Ринок фінансових послуг став сферою наукових інтересів К.В. Масляєва, В.І. Полюхович, Г.М. Шовкопляс. Рівень державного регулювання ринку фінансових послуг потребує постійного вдосконалення, про що свідчать періодичні фінансові кризи в Україні. Інтерес до розбудови державного регулювання фінансового сектору України досі залишається актуальним.

Мета статті полягає в тому, щоб на підставі аналізу наукових і нормативних джерел визначити зміст нагляду й контролю як форми державного регулювання ринку фінансових послуг, а також сформулювати пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства в зазначеній сфері.

Виклад основного матеріалу. Публічний характер ринку фінансових послуг покладає на державу зобов'язання з правового регулювання, контролю та встановлення додаткових вимог як для професійних учасників ринку фінансових послуг, так і для реципієнтів інвестицій, що зумовлює належний захист, забезпечення й охорону з боку держави.

Вітчизняний і світовий ринок фінансових послуг є одним зі способів змусити власні кошти працювати на отримання прибутку, відійти від звички зберігання їх удома, адже за таких умов у період зростання інфляції відбувається знецінення вартості грошей, що є невигідним як для їх власника, так і для держави. Кошти необхідно спрямовувати на інвестиційне фінансування. На сьогодні це переважно відкриття депозитних рахунків, сплата внесків до накопичувального пенсійного фонду, укладення угод страхування, інвестування в житло тощо.

З боку держави створюються необхідні умови для розвитку ринку фінансових послуг та залучення інвестицій. У системі державного регулювання використовуються ринкові важелі впливу на ринок фінансових послуг, а також нагляд, нормотворча діяльність, фінансовий контроль тощо, що спрямовані на стабілізацію ринку фінансових послуг, його розширення та вирішення соціальних проблем.

Ринок фінансових послуг постійно потребує впровадження заходів, спрямованих на його підтримку й безпеку. Однією з форм його державного регулювання, що визначена в п. 3 ч. 2 ст. 20 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [7], є нагляд за діяльністю учасників ринку фінансових послуг.

У цій ситуації необхідно розмежовувати поняття «нагляд» та «контроль», які є взаємопов'язаними,

проте представляють різний зміст контрольної діяльності. Нагляд необхідно розуміти як контроль без втручання в господарську діяльність суб'єкта ринку фінансових послуг. Основними напрямами нагляду є регулярне оцінювання загального фінансового стану суб'єктів ринку фінансових послуг, результатів їх діяльності та якості управління, системи внутрішнього аудиту (контролю) та управління ризиками, дотримання обов'язкових нормативів і вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами. Під час здійснення нагляду отримуються загальні дані, а в разі застосування контролю необхідно мати досить чіткі результати [8, с. 205].

У фінансовій сфері нагляд має певну мету, що спрямована на виявлення й оцінювання факторів ризику, які негативно впливають на ринок фінансових послуг та діяльність його учасників. Результатом нагляду має стати прийняття відповідних нормативно-правових актів. Нагляд допомагає передбачити та попередити негативні явища і проблеми на фінансовому ринку, на відміну від контролю, що надає інформацію про діяльність лише окремого суб'єкта.

Належний нагляд – це надійний спосіб стабілізувати ситуацію на фінансовому ринку та не допустити зростання ризиків. У разі виникнення непередбачуваних ситуацій суб'єкти нагляду повинні негайно вживати заходів, спрямованих на забезпечення поліпшення стану ринку фінансових послуг.

Попередити ризики на ринку фінансових послуг і цим сприяти його фінансовій безпеці (як результат належного нагляду) можна шляхом правового регулювання, що прямо пропорційно впливає на стан його функціонування. Успішність реалізації фінансової безпеки на ринку фінансових послуг залежить від швидкості й ефективності реагування держави та професійних учасників на можливі фінансові загрози, здійснення превентивних заходів і ліквідації загроз завдяки своєчасному прийняттю необхідних нормативно-правових актів.

Дієвим кроком управління безпекою ринку та захисту інтересів споживачів фінансових послуг є правове його забезпечення, яке має здійснюватися у взаємодії з наглядом і за його результатами.

Сама природа ринку фінансових послуг містить підвищену загрозу фінансовій безпеці та стабільності держави. Найважливішою формою державного регулювання ринку фінансових послуг є фінансовий контроль, який сприяє запобіганню фінансовим загрозам, адже розпочинає свою дію ще на етапі прийняття рішення про створення фінансової установи.

Новостворені фінансові установи найбільше піддаються ризику банкрутства та фінансовим проблемам. Тому щодо них посилені вимоги вже на етапі реєстрації фінансових установ і ліцензування їх діяльності. Так, відповідно до чинного законодавства до таких суб'єктів встановлені додаткові вимоги щодо матеріального стану засновників, професійних якостей керівного складу та необхідності створення певних підрозділів і служб.

Органи державного регулювання ринку фінансових послуг встановлюють вимоги до розміру статутного капіталу, оскільки вважають, що це сприятиме стабільності діяльності учасника ринку фінансових послуг, а отже, посилить захист інтересів споживачів фінансових послуг та підвищить довіру до ринку. Так, у ст. 31 Закону України «Про банки та банківську діяльність» [3] встановлено мінімальний розмір статутного капіталу в сумі не менше 200 млн грн. Згідно зі ст. 44 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [6] розмір початкового капіталу інвестиційної фірми може залежати від виду діяльності та визначатися від 1,5 до 22 млн грн. До статутного капіталу висувають й інші вимоги, зокрема він не повинен формуватися з непідтверджених джерел, кредитних коштів тощо.

Належна увага приділяється й діловій репутації засновників фінансових установ, керівника та головного бухгалтера. Під діловою репутацією розуміють сукупність документально підтвердженої інформації про особу, що дає можливість зробити висновок про відповідність її господарської та/або професійної діяльності вимогам законодавства, а для фізичної особи – про належний рівень професійних здібностей та управлінського досвіду, а також відсутність в особи судимості за корисливі кримінальні правопорушення та за злочини у сфері господарської діяльності, не знятої чи не погашеної в установленому законом порядку (п. 26 ст. 1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [7]).

Для керівника, головного бухгалтера та керівників окремих структурних підрозділів фінансової установи запроваджується проходження співбесіди й тестування на відповідність займаній посаді, що проводиться під час прийняття рішення про реєстрацію фінансової установи та отримання ліцензії на здійснення певних фінансових послуг.

Вимоги до розміру й джерел формування статутного капіталу, ділової репутації, керівного складу та засновників є невід'ємними заходами із запобігання ризикам щодо створення фінансово забезпеченої та професійної у своїй сфері фінансової установи.

Діяльність фінансової установи супроводжують ризики від самого початку її роботи. Це актуалізує завдання здійснення постійного спостереження за її діяльністю. У зв'язку із цим Національний банк України та Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку встановлюють економічні нормативи в діяльності професійного учасника ринку фінансових послуг, адже їх недотримання необхідно розглядати як сигнал про виникнення загрози та вжиття заходів для виправлення ситуації. Національний банк України з метою контролю за банками встановлює щоденні, декадні, місячні, квартальні та річні види звітів (п. 4.1 глави 4 Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [1]). На реалізацію попереджувальних заходів Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку встановлюються пруденційні нормативи – кількісні і якісні показники, встановлені з метою вимірювання й оцінювання ризиків у діяльності професійних учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків, запобігання або мінімізації негативного впливу зазначених ризиків на діяльність таких професійних учасників, що є обов'язковими для дотримання професійними учасниками ринків капіталу та організованих товарних ринків (п. 49 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [6]), а дотримання цих нормативів є обов'язком учасників фондового ринку та врегульовується ч. 4 ст. 70 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [6].

На основі звітів, за якими здійснюється оцінювання дотримання економічних нормативів, державний регулятор виявляє факти неправильного розподілу ресурсів та втрати капіталу. Такий контроль забезпечує безперервний моніторинг із метою своєчасного реагування на виявлені проблеми в діяльності.

Запобігання фінансовим загрозам і проблемам окремого професійного учасника фінансового ринку є невід'ємною складовою частиною фінансової безпеки

ринку. Стабільність ринку фінансових послуг загалом забезпечується фінансовою стійкістю окремого суб'єкта. Для забезпечення цього виникає необхідність проведення виїзних перевірок. На відміну від контролю за звітністю такі перевірки дають змогу оцінити достовірність інформації в поданих звітах та скласти більш точне уявлення про фінансовий стан суб'єкта, що надає фінансові послуги, про своєчасність виконання зобов'язань перед споживачами послуг та дотримання економічних нормативів.

Відповідно до ст. 71 Закону України «Про банки і банківську діяльність» [3] перевірки здійснюються з метою визначення рівня безпеки й стабільності операцій банку, достовірності звітності банку та дотримання банком законодавства України про банки й банківську діяльність, а також нормативно-правових актів Національного банку України. Планування перевірок враховує ступінь ризику, достовірність звітності, інформацію про наявні проблеми. Безумовно, суб'єкти з підвищеним ризиком у діяльності, що може свідчити про їх нестабільне фінансове становище, підлягають контролю насамперед.

Результати проведених перевірок є підставою для прийняття рішень про застосування заходів впливу до таких суб'єктів, а також проведення рейтингового оцінювання. Наприклад, для банків застосовується система CAMELSO, метою якої є виявлення фінансового стану банку, якості менеджменту та корпоративного управління, прозорості операцій та ефективності внутрішніх контролів, управління ризиками; виявлення недоліків, що можуть призвести до банкрутства банку та вимагають посиленого контролю з боку органів банківського нагляду, а також вжиття відповідних заходів для виправлення недоліків і стабілізації фінансового стану банку. Досить актуальною залишається система оцінки ризиків, за якої увага зосереджується на оцінці ризиків із метою встановлення проблем у банку, оскільки ступінь ризику не завжди має першочергове значення, якщо вміло управляти ним та своєчасно контролювати.

На ринку цінних паперів рейтингове оцінювання в певних випадках є обов'язковим. Відповідно до ст. 4^1 Закону України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» [5] воно стосується підприємств, у статутних капіталах яких є державна частка; підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави; підприємств, які посідають монопольне (панівне) становище.

Ринок фінансових послуг беззаперечно потребує посиленого контролю з боку держави, проте не можна забувати про необхідність організації надавачем фінансових послуг внутрішнього фінансового контролю. Ефективна система внутрішнього контролю забезпечує стабільність ринку фінансових послуг. Система внутрішнього контролю, яка включає всіх працівників, насамперед забезпечує виявлення незаконних операцій, фінансових операцій підвищеного ризику, які містять ознаки легалізації (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом. Для посилення внутрішнього контролю у фінансових установах створюються підрозділи фінансового моніторингу, ризик-менеджменту тощо.

Система внутрішнього фінансового контролю доповнюється діяльністю служби внутрішнього аудиту, ревізійної комісії та зовнішнього аудиту. Відповідно до ст. 45 Закону України «Про банки і банківську діяльність» [3] банк утворює постійно діючий підрозділ внутрішнього аудиту, який є складником системи внутрішнього контролю. У ст. 15^1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [7] закріплено, що вищий орган управління або наглядова рада фінансової установи утворює в її складі структурний підрозділ чи визначає окрему посадову особу для проведення внутрішнього аудиту (контролю).

Внутрішній аудит здійснюється в межах фінансової установи професіоналами, які мають глибоке розуміння важливості управління, бізнес-систем і процесів, мають базовий мотив допомагати своїм організаціям більш ефективно управляти ризиками. Внутрішній аудит додає безпеки установі за умови орієнтування його на запобігання негативним подіям, при цьому він забезпечує об'єктивне підтвердження достовірності інформації та надає уявлення про результативність та ефективність процесів управління ризиками, внутрішнього контролю й корпоративного управління.

Підвищений ризик діяльності на ринку фінансових послуг вимагає від держави застосування додаткових заходів щодо його безпеки, до яких варто віднести діяльність зовнішніх аудиторів. Відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [2] обов'язковому аудиту підлягають підприємства, фінансова звітність яких оприлюднюється. У ч. 3 ст. 14 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [2] передбачено, що підприємства, які становлять суспільний інтерес, зобов'язані оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність. Таке оприлюднення дає можливість користувачам отримувати повну, правдиву й неупереджену інформацію про фінансовий стан і результати діяльності фінансової установи.

До підприємств, що становлять суспільний інтерес, відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [4], належать підприємства – емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до торгів на фондових біржах або щодо цінних паперів яких здійснено публічну пропозицію, а також банки, страховики, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи та підприємства, які належать до великих підприємств.

Обов'язковий аудит є заходом захисту інтересів споживачів фінансових послуг та держави від викривлення показників фінансової звітності, а тому випадки й порядок проведення такого аудиту нормативно врегульовані та не можуть бути змінені, як у разі добровільного аудиту. Щоб споживачі фінансових послуг повністю покладалися на достовірність фінансової звітності, необхідно рівень аудиторського ризику знизити до мінімуму.

Особливого значення зовнішньому аудиту, що здійснюється суб'єктами аудиторської діяльності, держава надає під час реєстрації фінансових установ. Увага з боку держави пов'язана з необхідністю впевнитися у фінансовій спроможності фінансової установи та стабільності на ринку фінансових послуг. Потреба в аудиті на етапі реєстрації чи отримання ліцензії повинна зменшити ризик появи на ринку фінансових послуг фінансово незабезпечених і неплатоспроможних суб'єктів.

Висновки. Фінансова безпека ринку фінансових послуг прямо залежить від інтенсивності спрямування грошових потоків. Посилені заходи контролю на ринку фінансових послуг є виправданими, адже економічні втрати від наявних проблем на ринку є значними, а інколи навіть незворотними. Тому застосування кожного обмежувального заходу або підвищення вимог у процесі здійснення операцій чи функціонування самої фінансової установи зумовлене сутністю й специфікою ринку фінансових послуг.

Створення на рівні держави необхідних умов для стабільності та розвитку ринку фінансових послуг реалізується через нагляд, основою якого стає постійне спостереження на ринку фінансових послуг на підставі аналізу економічної ситуації, ризиків, оцінки звітних даних і результатів проведених перевірок.

Більш комплексно встановити проблеми діяльності конкретного суб'єкта ринку фінансових послуг може виїзна перевірка, яка дасть змогу виявити конкретні проблеми та встановити причини їх виникнення. І вже потім на основі нагляду можна встановити масштаби цих проблем на всьому ринку та знайти нормативно-правові шляхи їх вирішення.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Національного банку України від 28 серпня 2001 р. № 368 / Національний банк України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text (дата звернення: 07.11.2022).

2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 грудня 2017 р. № 2258-VIII / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text (дата звернення: 07.11.2022).

3. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text (дата звернення: 07.11.2022).

4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text (дата звернення: 07.11.2022).

5. Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків : Закон України від 30 жовтня 1996 р. № 448/96-ВР / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 07.11.2022).

6. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text (дата звернення: 07.11.2022).

7. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12 липня 2001 р. № 2664-III / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text (дата звернення: 07.11.2022).

8. Савченко Л.А. Правові проблеми фінансового контролю в Україні : монографія. Ірпінь : Академія державної податкової служби України, 2001. 504 с.

9. Сич Є.М., Ільчук В.П., Гавриленко Н.І. Ринок фінансових послуг : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 428 с.

References

1. National Bank of Ukraine (2001). Pro zatverdzhennia Instruktsii pro poriadok rehuliuvannia diialnosti bankiv v Ukraini: Postanova Natsionalnoho banku Ukrainy vid 28 serpnia 2001 r. № 368 [On the approval of the Instruction on the procedure for regulating the activities of banks in Ukraine: Resolution of the National Bank of Ukraine dated August 28, 2001 № 368]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text [in Ukrainian].

2. Verkhovna Rada of Ukraine (2017). Pro audyt finansovoi zvitnosti ta audytorsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 21 hrudnia 2017 r. № 2258-VIII [On the audit of financial statements and audit activity: Law of Ukraine dated December 21, 2017 № 2258-VIII]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text [in Ukrainian].

3. Verkhovna Rada of Ukraine (2000). Pro banky i bankivsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 7 hrudnia 2000 r. № 2121-III [On banks and banking activity: Law of Ukraine dated December 7, 2000 № 2121-III]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text [in Ukrainian].

4. Verkhovna Rada of Ukraine (1999). Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 16 lypnia 1999 r. № 996-XIV [On accounting and financial reporting in Ukraine: Law of Ukraine dated July 16, 1999 № 996-XIV]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text [in Ukrainian].

5. Verkhovna Rada of Ukraine (1996). Pro derzhavne rehuliuvannia rynkiv kapitalu ta orhanizovanykh tovarnykh rynkiv: Zakon Ukrainy vid 30 zhovtnia 1996 r. № 448/96-BP [On state regulation of capital markets and organized commodity markets: Law of Ukraine of October 30, 1996 № 448/96-BP]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text [in Ukrainian].

6. Verkhovna Rada of Ukraine (2006). Pro rynky kapitalu ta orhanizovani tovarni rynky: Zakon Ukrainy vid 23 liutoho 2006 r. № 3480-IV [On capital markets and organized commodity markets: Law of Ukraine dated February 23, 2006 № 3480-IV]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text [in Ukrainian].

7. Verkhovna Rada of Ukraine (2001). Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehuliuvannia rynkiv finansovykh posluh: Zakon Ukrainy vid 12 lypnia 2001 r. № 2664-III [On financial services and state regulation of financial services markets: Law of Ukraine dated July 12, 2001 № 2664-III]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text [in Ukrainian].

8. Savchenko, L.A. (2001). *Pravovi problemy finansovoho kontroliu v Ukraini: monohrafiia [Legal problems of financial control in Ukraine: monograph]*. Irpin: Academy of the State Tax Service of Ukraine, 504 p. [in Ukrainian].

9. Sych, Ye.M., Ilchuk, V.P., Havrylenko, N.I. (2012). *Rynok finansovykh posluh: navchalnyi posibnyk [Market of financial services: study guide]*. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury, 428 p. [in Ukrainian].

Melnyk Olena,
PhD in Law, Associate Professor
(State Tax University, Irpin)
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-8946-1337

SECURITY OF THE FINANCIAL SERVICES MARKET BASED ON SYSTEMIC SUPERVISION AND RELIABLE FINANCIAL CONTROL

The article draws attention to the importance of the financial services market for the development of all areas of the economy. This market is necessary for the attraction of financial resources and the possibility of directing them to the functioning

of both the branches of the state and individual farms. Emphasis is placed on the fact that the provision of financial services and the functioning of the financial services market require a stricter legal framework and restrictions that will ensure the financial security of the state and consumers of financial services and reduce the level of risk. The publication pays attention to the importance of state regulation, including its form of supervision and control. Constant monitoring and a variety of sources of information contribute to the timeliness of taking measures to prevent risks and stabilize the situation on the financial services market. Supervision is carried out on the basis of reporting data, analysis of external and internal risks, assessment of the economic situation, as well as the results of inspections of financial service providers. It is substantiated that the stability of financial services as a whole is ensured by the financial stability of an individual subject. To ensure this, it is necessary to carry out on-site inspections that are able to assess the reliability of information in submitted reports, the timeliness of fulfilling obligations to service consumers and compliance with economic standards.

The article focuses on the necessity of creating and providing internal audit units and using the services of external auditors, which contribute to the stability and financial security of the activities of financial service providers.

Key words: *financial services market, state regulation, supervision, surveillance, control.*

Надіслано до редколегії 12.11.2022

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ПРАВОВИЙ ЧАСОПИС ДОНБАСУ

LAW JOURNAL OF DONBASS

Випуск № 4(81) 2022

Частина 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Вітвіцький С. С. – ректор Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України

Заступник головного редактора:

Назимко Є. С. – перший проректор Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

Відповідальний секретар:

Буга Г. С. – начальник відділу організації наукової роботи Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Відповідальний редактор:

Стецюк Р. І. – завідувач редакційно-видавничого відділення відділу організації наукової роботи Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат філологічних наук, доцент

Члени редакційної колегії:

Наджафгулієв Рафіг Іслам огли – начальник кафедри адміністративної діяльності органів внутрішніх справ Академії Поліції МВС Азербайджанської Республіки, доктор філософії з права, доцент (Азербайджанська Республіка); **Одажіу Ю. М.** – проректор Академії «Stefan cel Mare» МВС Республіки Молдова, доктор права (Республіка Молдова); **Бобкова А. Г.** – головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад факультету № 2 ДонДУВС, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН, керівник Донецького регіонального наукового центру НАПрН України, заслужений юрист України; **Буга В. В.** – заступник декана факультету № 4 ДонДУВС, кандидат юридичних наук, доцент; **Вапнярчук В. В.** – професор кафедри кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор; **Волобуєв А. Ф.** – професор кафедри кримінального процесу та криміналістики факультету № 1 ДонДУВС, доктор юридичних наук, професор; **Захарченко А. М.** – завідувач науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад факультету № 2 ДонДУВС, доктор юридичних наук, професор; **Зозуля Є. В.** – професор кафедри соціально-гуманітарних та загальноправових дисциплін факультету № 1 КННІ ДонДУВС, доктор юридичних наук, професор; **Клемпарський М. М.** – професор кафедри цивільного, трудового права та права соціального забезпечення факультету № 4 ДонДУВС, доктор юридичних наук, професор; **Короткова Ю. М.** – професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету № 1 ДонДУВС, доктор педагогічних наук, професор; **Куракін О. М.** – декан факультету № 4 ДонДУВС, доктор юридичних наук, професор; **Лопатинська І. С.** – завідувач кафедри соціально-гуманітарних та загальноправових дисциплін факультету № 1 КННІ ДонДУВС, кандидат педагогічних наук, доцент; **Лоскутов Т. О.** – завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін факультету № 2 КННІ ДонДУВС, доктор юридичних наук, професор; **Мердова О. М.** – завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету № 2 ДонДУВС, кандидат юридичних наук, доцент; **Ніколенко Л. М.** – професор кафедри господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки факультету № 4 ДонДУВС, доктор юридичних наук, професор; **Одерій О. В.** – професор кафедри кримінального процесу та криміналістики факультету № 1 ДонДУВС, доктор юридичних наук, професор; **Петров Є. В.** – суддя Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду, доктор юридичних наук, професор; **Халимон С. І.** – головний науковий співробітник науково-дослідного відділу Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, доктор юридичних наук, професор.

Збірник наукових праць «Правовий часопис Донбасу»
включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») з юридичних наук
(спеціальність: 081 – Право) відповідно до Наказу МОН України від 17.03.2020 № 409
(додаток 1)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Донецького державного університету внутрішніх справ
(Протокол № 5 від 21.12.2022 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації – серія КВ № 25319-15259ПР
від 25.11.2022 р., видане Міністерством юстиції України

Електронна адреса видання: ljd.dnuvs.ukr.education

ISSN 2523-4269 (Print)

© Донецький державний університет внутрішніх справ, 2022

Захарченко А. М.
ПОВНОВАЖЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ....78

Іваненко Д. Д.
ДО ПИТАННЯ ПРИНЦИПУ ТЕРИТОРІАЛЬНОСТІ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ....85

Калашніков В. М.
РОЛЬ АМЕРИКАНСЬКИХ ПРАВОЗНАВЦІВ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ США: ВІД ВЕЛИКОЇ ДЕПРЕСІЇ ДО КРИЗИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ....90

Кравченко О. М.
РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «КОНФІДЕНЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ» ТА «КОМЕРЦІЙНА ТАЄМНИЦЯ» У СТРАТЕГІЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДОКТРИНИ УКРАЇНИ....98

Мельник О. П.
БЕЗПЕКА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ НА ОСНОВІ СИСТЕМНОГО НАГЛЯДУ ТА НАДІЙНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ....105

Недоступ К. К.
ОБОВ'ЯЗКОВІ ПЛАТЕЖІ, ХАРАКТЕРНІ ДЛЯ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ: ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МЕХАНІЗМУ СПРАВЛЯННЯ В УКРАЇНІ Й ТУРЕЧЧИНІ....110

Онопрієнко С. Г.
ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ У СТРАТЕГІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА....119

Постригань В. С.
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ....123

Проць І. М.
ПУБЛІЧНІСТЬ ЯК ПРИНЦИП БЮДЖЕТНОГО ПРАВА....128

Розумяк Р. В.
ПОНЯТТЯ ТА СИСТЕМА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ НА ВІДПОЧИНОК....133

Савчук Р. М.
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ: ПОНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ....138

Сластьоненко О. О.
ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ....143

Соловйова О. М.
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ У СПОРАХ ЩОДО НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ....147

Цуркаленко Ю. В., Юрченко Р. А.
ПРОФІЛАКТИКА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА У ДИТЯЧОМУ СЕРЕДОВИЩІ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ, ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ....154

Шевяков М. О.
ПРОФІЛАКТИКА НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ГРОМАДСЬКИЙ ПОРЯДОК ТА ГРОМАДСЬКУ БЕЗПЕКУ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ....162

Шопіна І. М., Грищук А. Б.
ПОНЯТТЯ, НАПРЯМИ ТА СУБ'ЄКТИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ....167

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Лапкін А. В.
СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЇ ПРАВНИКА....171